

Delbetänkande från kärnkraftsprövningsutredningen

Romina Pourmokhtari, klimat- och miljöminister
Pernilla Sandgren, särskild utredare

15 januari 2025

Regeringens åtgärder för att skapa förutsättningar för ny kärnkraft

- Utredningar och myndighetsuppdrag
- Proposition 2023/24:19 *Ny kärnkraft i Sverige – ett första steg*
Fler reaktorer möjliggjordes, på nya platser
- Direktivet till denna utredning: *Ny kärnkraft i Sverige – ett andra steg*

Kärnkraftsprövningsutredningen

- Följer av direktivet *Ny kärnkraft i Sverige - ett andra steg*
- Redovisar i dag sitt uppdrag om tillståndsprövningar och avgifter
- Ska redovisa sitt uppdrag om kärnavfall och använt kärnbränsle den 29 augusti 2025
- Ska redovisa sitt uppdrag om beredskap den 27 februari 2026

Kärnkraftsprövnings- utredningen

SOU 2025:7 (delbetänkande)

Pernilla Sandgren, särskild utredare

15 januari 2025

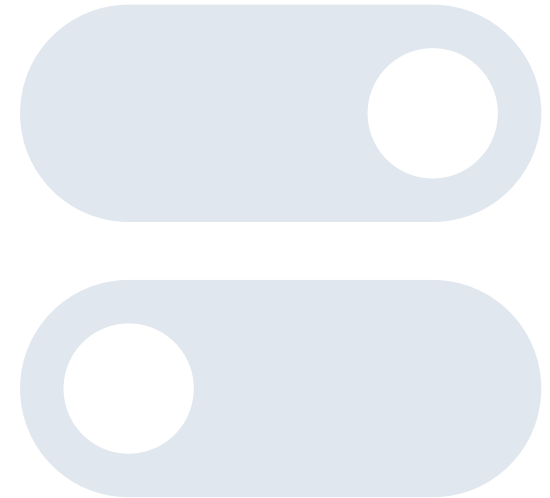
Sammanfattning av uppdraget

- Effektivisera tillståndsprovningen av kärnkraftsreaktorer med tydlighet och korta provningstider som mål.
- Se över avgifter för Strålsäkerhetsmyndighetens provning och granskning av säkerhet och strålskydd för ett ändamålsenligt avgiftsuttag.
- Nya reaktortyper och aktörer ska beaktas.
- Kraven på säkerhet och strålskydd ska vara oförändrat höga.

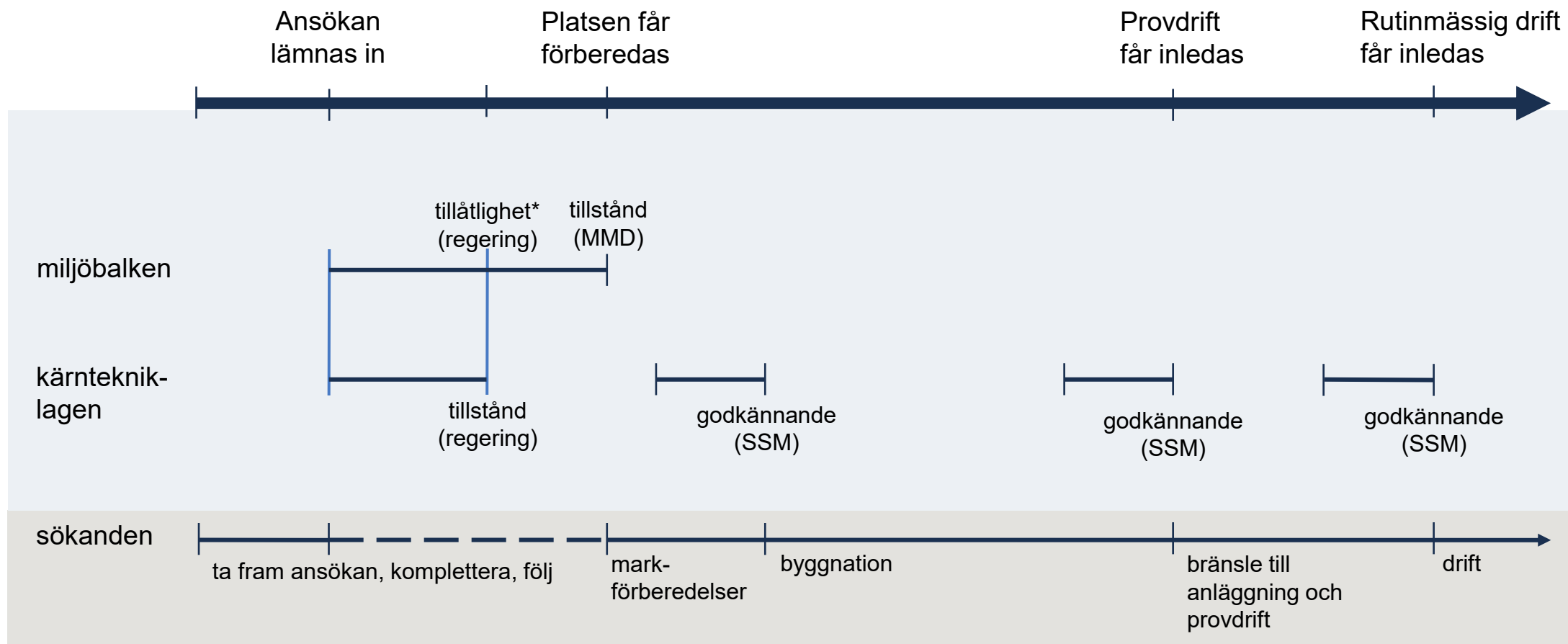

Avgränsningar för uppdraget

- Uppdraget omfattar
 - Vem som prövar tillstånd och hur det bör gå till
 - Vilka avgifter som ska betalas av sökanden
- Uppdraget omfattar inte
 - Kärnkraftens roll i energisystemet
 - Planering, placering eller teknikval för ny kärnkraft i Sverige
 - Utvärdering av hur snabbt ny kärnkraft kan komma på plats

Vad innebär tillståndsprövning av kärnkraft?

Tider för framtagning av ansökan, prövning och byggnation beror på bl.a. val av plats och teknik. Flera andra tillstånd krävs.

Vad kännetecknar en effektiv tillståndsprövning?

Begriplig för alla parter

Förutsägbarhet

Väldefinierad, tydlig process

Transparent

Spårbar

Åtskilda steg i logisk ordning

Systematisk och vederhäftig hantering av strålsäkerhet

Minimera dubbelarbete

Parallellt genomförande av steg

Tydlig ansvarsfördelning mellan aktörer

Öppenhet och transparens för allmänheten

Tydliga förväntningar och krav

Anpassad tillämpning (*graded approach*)

Balans till konstruktions- och upphandlingsprocesser

Problem med dagens system

Systemet är inte anpassat för prövning av nya reaktorer av olika slag och storlek.

Det politiska ställningstagandet kommer sent i processen.

Det saknas möjlighet till förberedelse och dialog för att ta fram en komplett ansökan.

Otydlig och överlappande prövning gör systemet tungrott.

Avgifterna är inte anpassade till prövning av nya reaktorer av olika slag och storlek.

Hur problemen med dagens system kan hanteras

Det politiska ställningstagandet kommer sent i processen.

- Ny form för tidigt politiskt ställningstagande
- Ny lag om principbeslut
- Regeringen tar tidigt ställning till om verksamheten är förenlig med samhällets helhetsintresse
- Den kärntekniska anläggningen får företräde framför andra intressen enligt miljöbalken
- Inga uppenbara hinder enligt kärntekniklagen och strålskyddslagen
- Hänsyn till Sveriges säkerhet
- Kommunfullmäktiges tillstyrkan krävs

Hur problemen med dagens system kan hanteras

Det saknas möjlighet till förberedelse och dialog för att ta fram en komplett ansökan.

- Nya moment införs i kärntekniklagen
- Förberedande dialog för ökad förståelse och planering inför framtagning av ansökan
- Förhandsbesked om projektets förutsättningar att uppfylla krav på säkerhet och strålskydd
 - Platsen
 - Reaktortekniken
 - Organisation och resurser

Hur problemen med dagens system kan hanteras

? Otydlig och överlappande prövning gör systemet tungrott.

- **Prövningen enligt miljöbalken effektiviseras och blir mer ändamålsenlig**
- Prövningen avser främst konventionell miljöpåverkan (inte säkerhet och strålskydd)
- Ingen obligatorisk samordning med prövningen enligt kärntekniklagen
- Tillåtlighet prövas av domstolen i samband med tillståndsfrågan
- Miljökonsekvensbeskrivningen godkänns tidigare i prövningsprocessen

Hur problemen med dagens system kan hanteras

? Otydlig och överlappande prövning gör systemet tungrott.

- **Prövningen enligt kärntekniklagen effektiviseras och förtydligas**
- Prövningen avser säkerhet och strålskydd
- Ingen obligatorisk samordning med prövningen enligt miljöbalken
- Strålsäkerhetsmyndigheten beslutar om tillstånd
- Anläggningen får börja byggas så fort alla tillstånd finns på plats (utan särskilt godkännande)
- Tillståndsbesluten överklagas till allmän förvaltningsdomstol

Hur problemen med dagens system kan hanteras

Avgifterna är inte anpassade till prövning av nya reaktorer av olika slag och storlek.

- Ett förändrat avgiftsuttag
- Avgiften anpassas till granskningsinsatsen
- Differentiering med hänsyn till reaktorstorlek
- Om en ansökan avser flera likadana reaktorer på samma plats kan granskning samordnas och avgiften per reaktor blir väsentligt lägre
- Byggtiden påverkar den totala avgiftens storlek

Vad förslagen leder till

Ökade förutsättningar för att olika reaktortekniker kan byggas i Sverige där trösklarna för olika aktörer sänks och branschens möjlighet att investera i ny kärnkraft ökar.

Politiska ställningstaganden och avvägning av nationella och lokala intressen i tidigt skede.

Ökad förutsägbarhet och förbättrade planeringsförutsättningar för myndigheter och bransch.

Minimering av dubbelarbete, en tydlig ansvarsfördelning mellan olika aktörer och prövning i parallella steg när så är möjligt.

Avgifter som anpassas till förväntad arbetsinsats och ger full kostnadstäckning över tid för nödvändig granskning av säkerhet och strålskydd.

Förslagen kan träda i kraft direkt

Inga pågående prövningar av nya anläggningar

Steg 1
ny avgiftsmodell
(1 juli 2025)

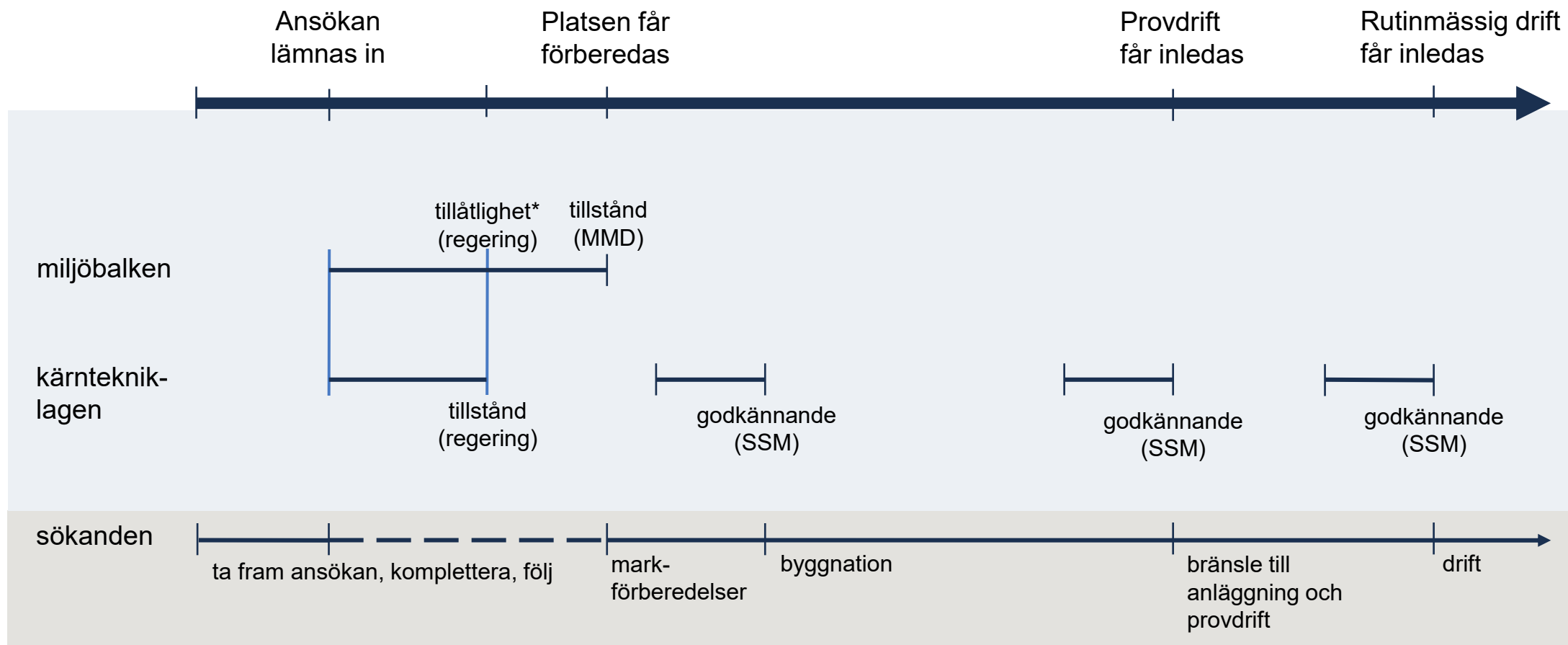
- Ansökningar om tillstånd enligt kärntekniklagen för ny kärnkraft får anpassade avgifter.

Steg 2
nytt prövningssystem med
tillhörande avgifter
(1 januari 2026)

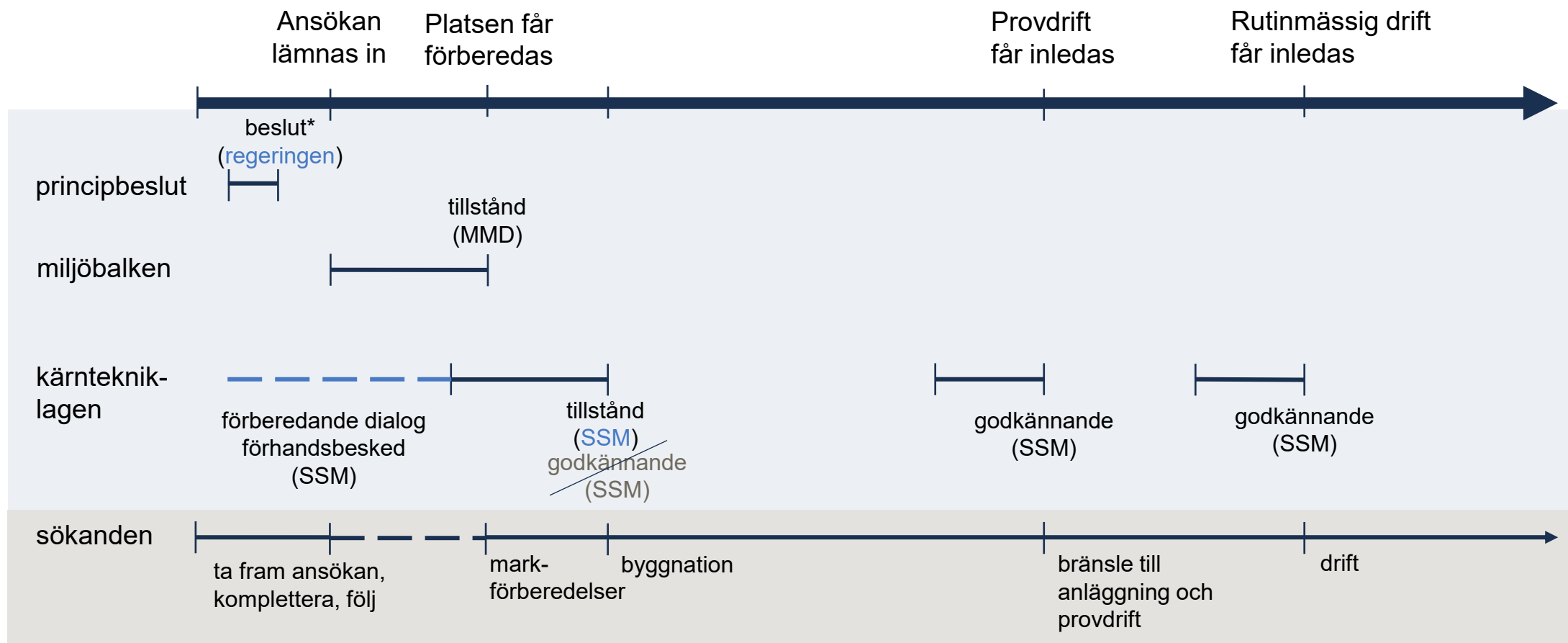
- Ansökningar som lämnas in tidigare följer nu gällande prövningssystem, men utan dubbel prövning av säkerhet och strålskydd.

Vad innebär utredningens förslag?

Vad innebär utredningens förslag?

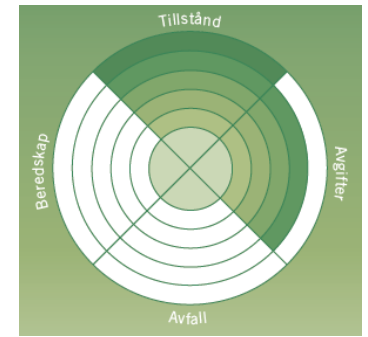

← ca 3 år tidigare**

ca halverad avgift**

Fortsatt arbete

Del 1: Effektivisera tillståndsprövningen av kärnteknisk verksamhet

Del 2: Skapa rättvisa och ändamålsenliga avgifter för Strålsäkerhetsmyndighetens prövning av säkerhet och strålskydd för nya reaktorer

Del 3: Se över systemet för omhändertagande av kärnavfall och använt kärnbränsle utifrån en möjlig utveckling med nya reaktorer

Del 4: Se över regelverket för vissa beredskapsfrågor

Nästa steg

- Utredningens delförslag går på remiss inom kort
- Nästa förslag från utredningen om slutförvar från nya aktörer kommer i augusti
- Strålsäkerhetsmyndigheten får imorgon i uppdrag att utveckla tätare dialog med nya aktörer som vill bygga nya reaktorer i Sverige
- Beredning av rapporten från Statskontoret om en ändamålsenlig och effektiv organisering av det tekniska stödet för kärnsäkerhet och strålskydd

Kärnkraft behövs för klimatomställningen

- Behov av ökad årlig elproduktion: 300 TWh till 2045
- Fortsatt expansion av förnybar elproduktion kommer inte att räcka
- Planerbar elproduktion nödvändig
- Sverige behöver två nya reaktorer med sammanlagd effekt på 2500 MW till år 2035 och ytterligare motsvarande åtta reaktorer till år 2045.

Nettonollutsläpp 2045

- En industrination med låga utsläpp
- Sverige ska nå nettonollutsläpp senast år 2045
- Industrin och transportsektorn ska elektrifieras
- Rätt effekt vid rätt tid
- I dag råder effektbrist och ett volatilt elpris
- Långsiktig politik nödvändig för Sverige

Delbetänkande från kärnkraftsprövningsutredningen

15 januari 2025

